

Stanley Kubrick

Stanley Kubrick

Stanley Kubrick (1949)

Geboren [26 juli 1928](#)

Overleden [7 maart 1999](#)

Geboorteland [Verenigde Staten](#)

Jaren actief 1951-1999

Beroep Filmregisseur, producer, fotograaf, scenarioschrijver

(en) [IMDb-profiel](#)

[Moviemeter-profiel](#)

Stanley Kubrick ([New York](#), [26 juli 1928](#) – [Harpden](#), [7 maart 1999](#)) was een [Amerikaans filmregisseur](#). Hij staat bekend als een van de meest vernieuwende en invloedrijkste filmregisseurs aller tijden. Tegelijkertijd heeft hij ook de reputatie als een van de meest excentrieke [cineasten](#) uit de filmgeschiedenis.

Biografie

Jeugdijaren

Stanley Kubrick werd in 1928 geboren in [The Bronx](#), New York, als oudste van twee kinderen van [joodse](#) immigranten uit Oost-Europa. Als kind leefde hij een gesloten bestaan, hij zei niet veel en had bijna geen vrienden. Hoewel hij op school slecht presteerde, waren velen overtuigd van Kubricks genialiteit. Kubrick was namelijk een [genie](#) in [wiskunde](#). Toen hij nog maar tien jaar oud was, speelde hij in [Central Park](#) voor een dollar een potje [schaak](#) tegen volwassen professionele schakers. Op twaalfjarige leeftijd kreeg Kubrick voor zijn verjaardag een fotocamera. Hij trok door de stad om foto's van alledaagse gebeurtenissen te maken. Hij bleek zoveel talent te hebben, dat hij op zestienjarige leeftijd een contract kreeg aangeboden als fotograaf bij het beroemde tijdschrift *Look*. Opmerkelijk is, dat juist de twee passies uit Kubricks jeugd (schaken en fotografie) overeenkomsten met zijn latere films vertonen.

Eerste werk

Via het tijdschrift *Look* kwam Kubrick in contact met een New Yorkse filmproducent die bezig was met een aantal goedkope tien minuten durende documentaires voor [televisie](#). Hoewel Kubrick geen enkele regie-ervaring had, werd hij door de producent gevraagd om twee filmpjes te regisseren. Kubrick maakte *Day of the Fight*, een documentaire over een profboksers en *Flying Padre*, een documentaire over een dominee die met zijn vliegtuig rondreist. Hierna maakte Kubrick een promotiefilmpje voor een sportvereniging, *The Seafarers*.

Kubrick vond nu dat het tijd werd voor een fictiefilm en met zijn laatste spaargeld financierde hij zelf een 62 minuten durende oorlogsfilm genaamd [Fear and Desire](#). Opnames vonden gedurende vijf weken plaats in de San Gabriel Mountains, net ten noorden van [Los Angeles](#). De film was een succes en van de winst financierde hij zijn eerste echte film: [Killer's Kiss](#). Ook dit was een film met een laag budget, die volledig werd opgenomen op loopafstand van Kubricks appartement in The Bronx. Het succes van deze film zorgde ervoor dat de grote filmstudio's in hem geïnteresseerd raakten.

Meesterwerken

Kubrick kreeg door [MGM](#) een contract aangeboden en hij vertrok naar [Hollywood](#). In Hollywood maakte hij drie films: de misdaadfilm [The Killing](#) (1956), de oorlogsfilm [Paths of Glory](#) (1957) met zijn echtgenote Christiane Susanne Harlan in een bijrol en de spektakelfilm [Spartacus](#) (1960). Al deze films groeiden uit tot ware filmklassiekers en gaven Kubrick de status van een grootmeester. Kubrick zelf was er niet tevreden over: hij vond dat de grote filmstudio's hem te veel beperkten in zijn vrijheid. Kubrick geloofde namelijk dat de regisseur alle macht bij het maken van zijn film moet hebben en pas als hij eenmaal tevreden is, kan de film naar de bioscopen. Hollywood was echter zo op geld gericht dat het voor Kubrick onmogelijk was om zijn geliefde werkwijze toe te passen. De regisseur besloot hierop zijn spullen te pakken en verhuisde naar Engeland. Daar richtte hij zijn eigen bedrijf op en bouwde in de achtertuin van zijn huis een enorme filmstudio, waar hij afgezonderd van de rest van de filmwereld, op zijn gemak, met een handjevol betrouwbare technici, de ene film na de andere afleverde.

Kluzenaar

Kubrick gedroeg zich als een [kluzenaar](#) en trad bijna nooit meer op in het openbaar. Hij gaf geen interviews en liet niets over zijn komende filmplannen naar buiten lekken. De regisseur stond erom bekend abnormaal perfectionistisch te zijn. Kubrick liet scènes soms honderd keer overdoen, hij dreef acteurs en technici tot het uiterste en keek niet op een uitgave meer of minder. Kubrick maakte verschillende versies van zijn films en bedacht talloze scènes die uiteindelijk de montage niet haalden. Dat bezeten perfectionisme zorgde ervoor dat zijn films niet alleen heel duur waren, maar dat het ook nog eens heel lang duurde voor er weer een volgende film kwam.

In 1962 maakte Kubrick [Lolita](#), een [psychologische](#) film. Twee jaar later maakte hij met [Dr. Strangelove](#) een [satire](#) over de [Koude Oorlog](#). [2001: A Space Odyssey](#) (1968) wordt door velen nog steeds gezien als de beste [sciencefictionfilm](#) ooit en [A Clockwork Orange](#) (1971) wordt gezien als een van de beste films van de jaren 70.

In 1975 maakte Kubrick met [Barry Lyndon](#) een [kostuumdrama](#) zonder kunstmatig licht en in 1980 boekte hij een enorm succes met de horrorfilm [The Shining](#).

In de jaren daarna gingen Kubricks perfectionisme en kluzenaarsdrang een steeds grotere rol spelen. De regisseur verdween uit beeld en liet niets van zich horen. Pas in 1987 kwam hij onverwacht terug met de oorlogsfilm [Full Metal Jacket](#), volgens velen een klassieker in het genre. Na *Full Metal Jacket* werd het opnieuw stil rond de regisseur. Veel mensen gingen speculeren over wat de nieuwe film zou worden, maar de regisseur liet weer niets van zich horen. Twaalf jaar later kwam hij op de proppen met het erotische drama [Eyes Wide Shut](#). Deze film werd met zeer gemengde gevoelens ontvangen. Wat Kubrick precies met de film wilde zeggen was niet voor iedereen duidelijk. De regisseur kon er zelf niets meer over zeggen want hij was enkele weken daarvoor, in maart 1999, in zijn slaap overleden. Kubrick stond erom bekend, op het laatste moment de hele montage van zijn film om te gooien.

Stijlkenmerken

De twaalf speelfilms die Kubrick in een periode van bijna 45 jaar maakte, kenmerken zich door een zeer pessimistische wereldvisie en een opvallende emotionele afstandelijkheid. Kubrick betreft de kijker niet bij de emoties van de hoofdpersoon maar laat de kijker de hoofdpersoon als het ware observeren.

Technisch gezien worden de films van Kubrick stuk voor stuk wonderbaarlijk genoemd: de fotografie, de vaak langzame, statige [camerabewegingen](#) en ongewone standpunten. [Decors](#) zijn altijd goed uitgedacht, alsmede de muziek, de geluidseffecten en de montage. In zijn films experimenteerde Kubrick met vernieuwende speciale effecten. Kubricks experimenten die hij met de filmtechniek in al zijn films deed, zijn sindsdien door talloze andere filmregisseurs toegepast. Zijn invloed op de filmtechniek is groot.

Hoewel Kubrick vrijwel alle genres beoefende, vertonen zijn films niet alleen technisch, maar ook inhoudelijk overeenkomsten. In al zijn films staat een hoofdpersoon centraal. Deze persoon komt vaak met iets of iemand in aanraking en wordt daardoor aan het twijfelen gebracht. Hierdoor komt de persoon lijnrecht tegenover de mensenmassa te staan. De persoon moet dan kiezen tussen goed en kwaad, waarna hij het verkeerde kiest. Deze karakterontwikkeling noemde Kubrick de ontmenselijking van het individu. Ook zijn de thema's in al zijn films hetzelfde: de negatieve kant van de menselijke natuur. Thema's als wraak, hebzucht, lust, zinloosheid, krankzinnigheid en geweld komen veelvuldig voor. Als decor om deze thema's in te plaatsen, gebruikt Kubrick vaak oorlog. Zes van zijn twaalf films gaan over de zinloosheid van oorlog. Een derde inhoudelijke overeenkomst is dat Kubrick in zijn films experimenteerde met vertelvormen. Zo zijn een groot aantal van zijn films onderverdeeld in episodes, gebruikte hij vaak [voice-over](#) en experimenteerde hij met het tempo.

Een vierde overeenkomst is dat Kubrick in al zijn films de controversie opzocht. [Zwarte humor](#), grof geweld, expliciete seks, [racisme](#) en [drugsgebruik](#) zijn elementen die niet zelden in zijn films te zien zijn. De veelal controversiële onderwerpen die zijn films behandelden en de gewaagde brutale manier van filmen zorgden vaak voor enorme rellen. Iedere film van Kubrick was zowel artistiek als commercieel een groot succes (behalve *Barry Lyndon*, dat geen commercieel succes was), maar deed tegelijkertijd veel stof opwaaien, soms met extreme gevolgen:

- *Paths of Glory* werd verboden in [Frankrijk](#) tot de dood van [Charles de Gaulle](#), vanwege de kritiek op de Franse [krijgsraad](#) tijdens de [Eerste Wereldoorlog](#);
- *Lolita* zorgde voor controverse vanwege het onderwerp, namelijk seks van een volwassen man met een minderjarig meisje;
- *A Clockwork Orange* zou aanzetten tot extreem geweld onder jongeren (er vonden inderdaad een aantal na-aap-moorden en -verkrachtingen plaats), waarna Kubrick na een aantal bedreigingen de film zelf in [Engeland](#) uit de roulatie nam;
- *Full Metal Jacket* zou te kritisch zijn over het Amerikaanse leger en was aanleiding voor hevige discussies.

Filmografie

- 1951: [Day of the Fight](#) (korte documentaire)
- 1951: [Flying Padre](#) (korte documentaire)
- 1952: [The Seafarers](#) (korte documentaire)
- 1953: [Fear and Desire](#)
- 1955: [Killer's Kiss](#)
- 1956: [The Killing](#)
- 1957: [Paths of Glory](#)
- 1960: [Spartacus](#)
- 1962: [Lolita](#)
- 1964: [Dr. Strangelove or: How I Learned to Stop Worrying and Love the Bomb](#)
- 1968: [2001: A Space Odyssey](#)
- 1971: [A Clockwork Orange](#)
- 1975: [Barry Lyndon](#)
- 1980: [The Shining](#)
- 1987: [Full Metal Jacket](#)
- 1999: [Eyes Wide Shut](#)

Prijzen en nominaties

Alle latere films van Stanley Kubrick, met uitzondering van *The Shining*, werden in verschillende categorieën genomineerd voor [Oscars](#) of [Golden Globes](#).